

کلیات روش تحقیق

اهداف جلسه ۱

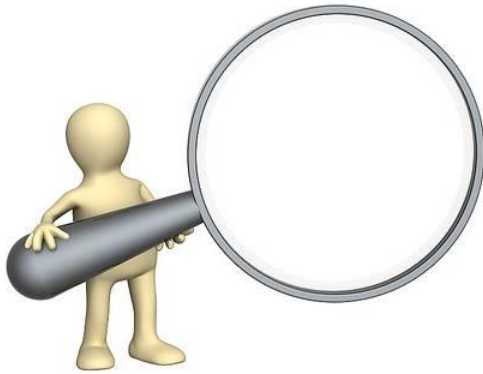
انتظار می رود در انتهای جلسه دانشجو بتواند:

- 1- اهمیت تحقیق و پژوهش را توضیح دهد
- 2- موضوع مناسبی را برای تحقیق انتخاب کند
- 3- معیارهای انتخاب پژوهش را نام ببرد
- 4- خصوصیات یک عنوان خوب را نام ببرد

Research

” اولین مرحله تحقیق احساس وجود یک مشکل است؛ به این معنی که پژوهشگر در کار خویش با مانع یا مشکلی روبرو گردیده است که در حل آن ابهام یا تردید دارد و نمی تواند در مقابل آن ساکت بماند.“

معنای تحقیق

- **تحقیق:** به معنای پیدا کردن، یافتن یا جستجوی حقیقت
- **تحقیق به روش علمی:** مجموعه مقررات و قواعدی که چگونگی جستجو برای یافتن حقایق مربوط به یک موضوع را نشان می دهد.
- **تحقیق:** عملی منظم است که در نتیجه آن پاسخ هائی برای سوالات مندرج در موضوع تحقیق بدست خواهد آمد .
- **Research** : systematic investigation to establish facts

اهمیت تحقیق و پژوهش

- ✓ تصمیم گیری و عمل بر مبنای پژوهش از اتلاف منابع و امکانات جلوگیری کرده و با افزایش دقت و سرعت باعث بهبود بهره وری در حوزه های مختلف کاری می شود.
- ✓ پژوهش مولد علم است و باعث رشد شتابان علم می شود.
- ✓ همانطور که فردوسی می سراید: توانا بود هر که دانا بود، اساس قدرت علم و دانایی است و نظریه پردازان امروز دنیا نیز معتقدند: قدرت = دانایی .
- ✓ تقویت روحیه کار گروهی و استفاده از مشاوران

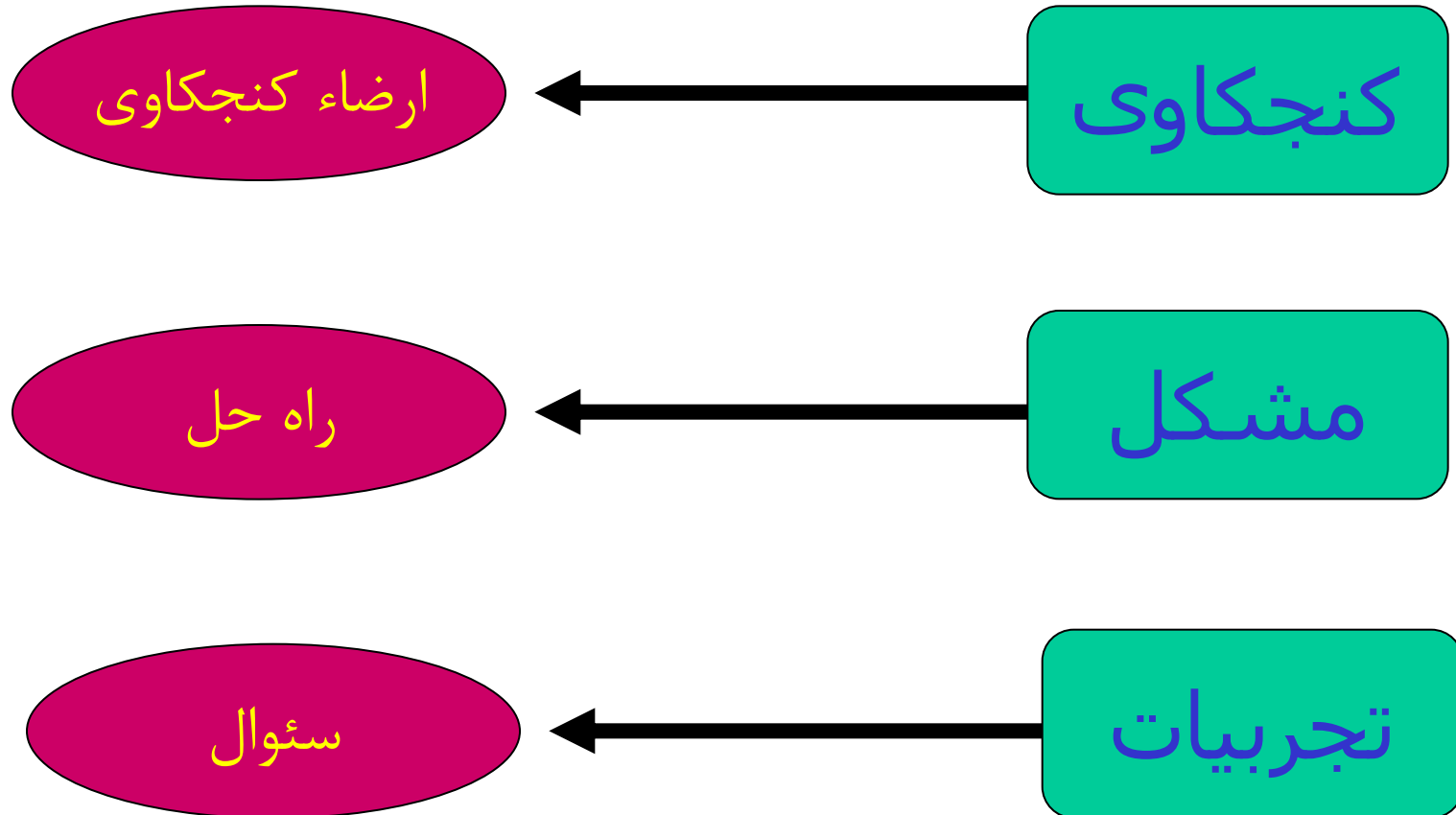

کاربردهای تحقیق

- حل مسئله خاص
- کاربرد آموزشی
- پیشگیری از حوادث و اتفاقات
- کاهش هزینه ها (سازمانها و جامعه)
- ارزش بالینی و درمانی
- توسعه دانش و علم
- ترکیبی از موارد فوق

چرا تحقیق

مثال

- درجه حرارت مرکز خورشید چقدر است؟
- ساختمان مولکولی گیرنده انسولین چگونه است؟
- متوسط قد شرکت کنندگان در این جلسه چقدر است؟
- نگرش شرکت کنندگان در این جلسه در رابطه با اهداء خون چگونه است؟
- چرا افراد مسن بستری بیشتر دچار عفونت بیمارستانی می شوند؟
- درمان مناسب برای بیماری ناشی از کروناویروس چیست؟
-

آغاز تحقیق

جان دیوئی معتقد است: "اولین مرحله تحقیق احساس وجود یک مشکل است؛

به این معنی که پژوهشگر در کار خویش با مانع یا مشکلی روبرو شده است، در حل آن ابهام یا تردید دارد و نمی تواند در مقابل آن ساکت بماند.

مسأله :

- **مسأله** یا **مشکل** پدیده ای است غیرعادی، که در روند کار سیستم وجود دارد و چون اختلال و بی نظمی ایجاد می کند سبب افت یا کاهش کمی و کیفی جریان کارها و بازده سیستم می گردد.
- **مسأله** یا **مشکل** عبارت است از شکاف بین وضعیت موجود و آنچه باید باشد. (GAP)

شناسایی مشکل

- آغاز یک تحقیق با احساس وجود یک مشکل همراه است.
- در این مرحله آن احساس باید به صورت " یک پرسش " درآید و بیان شود.
- این پرسش می تواند از مسائل روزمره تا مباحث و فرضیات پیچیده علمی را دربرگیرد، مهم آن است که به شیوه ای علمی و صحیح بیان شود.

روش های پیدا کردن مساله

- روش های غیرفعال

- کنترل و ارزیابی توسط سرپرستان
- بازرسی
- واقعه بحرانی
- بروز شکایت و انتقاد

روش های پیدا کردن مساله

- روش های فعال

- ساده کردن کارها

- کنترل آماری

- مقایسه آمار ادواری

- مقایسه با سایر سازمانها

- مقایسه با شاخص ها

روش های پیدا کردن مساله (ادامه)

• نیازسنجی

- مصاحبه افراد کلیدی
- مصاحبه گروهی
- مصاحبه جمعی
- مشاهده مستقیم

روش های پیدا کردن مساله (ادامه)

مثال ۱:

- تصور نمائید صبح زود قصد دارید به محل کار خود عازم شوید.
- اتومبیل شما روشن نمی شود (احساس وجود مشکل).
- حال شما تلاش خواهید کرد تا علت/علتها را بیابید.
- بنابراین به جستجو می پردازید تا مشکل اصلی را پیدا کنید و با رفع آن مشکل و زدن استارت مجدد و روشن شدن خودرو موضوع را پایان یافته تلقی می کنید.

• مشکل :

– روشن نشدن خودرو به هنگام صبح

• پرسش :

– دلایل بالقوه برای روشن نشدن خودرو کدامند؟

– انجام بررسی عینی از موتور و تجهیزات برقی آن

– رفع نقص و راه اندازی خودرو

• عنوان :

– بررسی علل روشن نشدن خودرو

مثال ۲:

• پزشک مرکز مراجعه ۲۰ نفر از اهالی را با علائم اسهال و استفراغ به شما اعلام می کند.

• حال شما تلاش خواهید کرد تا علت/علتها را بیابید.

• بنابراین به جستجو می پردازید تا مشکل اصلی ابتلای افراد به اسهال را پیدا کنید و با انجام اقدام مناسب بهداشتی آن را رفع نمایید.

• مشکل :

— بروز بیش از حد انتظار اسهال در شهر

• پرسش :

— راه های احتمالی ابتلای افراد به بیماری کدامند؟

— انجام بررسی عینی و آزمایشگاهی مواد غذایی یا آب آلوده

— انجام اقدام بهداشتی و پیشگیری مناسب

• عنوان :

— بررسی علل ابتلای اهالی شهر X به بیماری اسهالی

مثال ۳:

- تصور نمائید رئیس بخش جراحی بیمارستان هستید.
- مدیر بیمارستان مراتب نارضایتی بیماران از بخش تحت سرپرستی تان را به شما اعلام می کند.
- حال شما تلاش خواهید کرد تا دلایل نارضایتی را پیدا کنید.
- بنابراین به جستجو می پردازید تا مشکل اصلی را پیدا کنید و با انجام اقدامات اصلاحی در بخش جراحی، رضایتمندی بیماران را افزایش دهید.

• مشکل :

— ناراضایتی بیماران از بخش جراحی بیمارستان

• پرسش :

— دلایل بالقوه برای ناراضایتی بیماران کدامند؟

— بررسی عینی و انجام مصاحبه با بیماران ناراضی و راضی

— رفع نقاط ضعف بوجود آورنده مشکل

• عنوان :

— بررسی علل ناراضایتی بیماران از بخش جراحی بیمارستان

موانع پژوهشی کدامند؟

• منابع محدود

• محدودیت وقت

• کمبود نیروی انسانی پژوهشگر

• مقاومت مدیران

انواع تحقیق

• کمی Quantitative

• کیفی Qualitative

Quantitative Research

Structured data

Statistical Analysis

Objectives Conclusions

Survey, Experiments

Qualitative Research

Unstructured data

Summary

Subjective conclusions

Interviews, focus groups

انتخاب موضوع تحقیق و بیان مسئله

انتخاب موضوع پژوهش

مهمترین منابع برای انتخاب موضوع :

1. استفاده از تجارب
2. متون علمی و منابع موجود
3. استنتاج از نظریه ها و فرضیه ها
4. تعامل با همکاران
5. اولویت های تحقیقاتی

معیارهای انتخاب پژوهش

- مناسبت
- اجتناب از دوباره کاری
- قابلیت اجرا
- مقبولیت سیاسی
- کاربرد داشتن
- فوریت نیاز به داده ها
- مقبولیت اخلاقی

مناسبت

بهتر است موضوعی که انتخاب می شود در مقایسه با مسایل دیگر الویت داشته باشد.

دقت نمایید و به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- ۱- وسعت مسئله چقدر است؟
- ۲- چه کسانی متاثر از مسئله هستند؟
- ۳- شدت مسئله چقدر است؟

اجتناب از دوباره کاری

قبل از اینکه تصمیم به اجرای یک طرح تحقیقاتی بگیرید. بسیار مهم است که دریابید آیا موضوع پیشنهادی در منطقه مورد نظر و یا مناطق مشابه مورد بررسی قرار گرفته است یا خیر؟

تنها در سه وضعیت زیر می توان به انجام تحقیق روی موضوعی که قبلا روی آن کار شده است اقدام کرد.

- در شرایط زمانی متفاوت
- در شرایط جغرافیائی مختلف
- در صورت عدم دستیابی به نتایج کافی

قابلیت اجرا

به هنگام پیشنهاد پروژه , باید به موارد زیر جهت انجام آن توجه نمود:

۱- نیروی انسانی

۲- زمان

۳- تجهیزات و امکانات

۴- منابع مالی

مقبولیت سیاسی

توصیه می شود عنوانی انتخاب شود که مورد توجه و حمایت مسئولین باشد، این مسئله امکان بکار گرفته شدن نتایج را افزایش می دهد.

قابلیت بکارگیری نتایج و توصیه ها

آیا احتمال بکارگیری پیشنهادات تحقیق وجود دارد؟

فوریت نیاز به داده ها

برای تصمیم گیری ، چه اندازه نیاز فوری به داده ها داریم؟
تصمیم بپذیرید کدام تحقیق باید اول و کدامیک بعداً انجام شود.

مقبولیت اخلاقی

از جمله مهمترین شرایط برای انتخاب موضوع عدم تضاد و مواجهه آن با ملاحظات اخلاقی است. لذا بایستی طرح پیشنهادی خود را از نظر ملاحظات اخلاقی زیر مورد بازنگری دقیق قرار داد:

📖 موضوع طرح چقدر مورد قبول کسانی که روی آنها بررسی انجام می گیرد، خواهد بود.

📖 آیا میتوان رضایت نامه کتبی از افراد مورد مطالعه گرفت.

📖 آیا شرایط افراد مورد مطالعه در نظر گرفته شده است؟

علاقه مندی و دانش محقق

نیاز به توضیح نیست که هردو مورد فوق برای انجام هر تحقیقی ضروری است و عاملی برای بالارفتن سرعت و کیفیت تحقیق می باشد.

تنظیم عنوان پژوهش

ایده پژوهش

محدود کردن مساله:
تمرکز بر یک
موضوع ویژه

عنوان پژوهش

تنظیم عنوان پژوهش

در تنظیم عنوان :

✓ اگر هدف از تحقیق پاسخ به سؤال ” چه روی می دهد؟“ و شرایط موجود چگونه است؟“ باشد:

باید جامعه مورد بررسی، متغیرهای مورد مطالعه، زمان و مکان اجرای تحقیق مشخص باشد.

مثال:

بررسی رضایت مراجعین به بیمارستان شفا کرمان در سال ۱۳۹۸

تنظیم عنوان پژوهش

✓ اگر هدف از تحقیق پاسخ به سؤالی در مورد همبستگی بین متغیرها و یا نقش یک عامل در ایجاد یک پدیده است :
ذکر زمان انجام پژوهش و مکان ضروری نیست.

مثال:

بررسی ارتباط بین مصرف سیگار و سرطان مثانه

خصوصیات یک عنوان خوب

- ♦ از کلمات کوتاه ، رسا و در حد امکان از یک زبان استفاده شود.
- ♦ عبارت گویا باشد و گیج کننده نباشد. از اختصارات که ممکن است مخفف عبارات مختلفی باشند پرهیز شود.

مثال :

“ بررسی فراوانی علل MS در کودکان زیر ۱۰ سال مراجعه کننده به درمانگاه اطفال بیمارستان افضل پور کرمان در سال ۱۳۹۱ ”

خصوصیات یک عنوان خوب (ادامه)

- ♦ در تحقیقات توصیفی بیان مکان و زمان تحقیق در عنوان ضرورت دارد.
 - ♦ در عنوان دقیقاً "آنچه محقق بدنبال تعیین آن است بیان شود.
 - ♦ سعی شود دامنه تحقیق محدود در نظر گرفته شود.
 - ♦ عنوان را غیر سوالی مطرح نمائید.
 - ♦ از کلمات مناسب و مطلوب استفاده شود.
- مثال : به جای کلمات کر، کور، علیل و ... بهتر است از کلمات ناشنوا، نابینا و ناتوان استفاده شود.

خصوصیات یک عنوان خوب (ادامه)

♦ گاهی اوقات ذکر روش کار در عنوان بر اعتبار طرح می افزاید.

Example:

Prospective Study of Job Stress and Coronary Heart Disease in US Women

کار عملی

❑ بررسی علل افت و کندی رشد در شروع تغذیه کمکی در شیرخواران

”بررسی علل افت و کندی رشد در شروع تغذیه کمکی در شیرخواران شهر کرمان ، سال 1397“

❑ علت بیماریابی ناکافی در طرح کنترل پرفشاری خون در رفسنجان چیست؟

”بررسی علل بیماریابی ناکافی در طرح کنترل پرفشاری خون در رفسنجان سال 1398“

❑ فراوانی علل MS در کودکان مراجعه کننده به بیمارستان افضل پور در سال 1390

”فراوانی علل تنگی دریچه میترال در کودکان مراجعه کننده به بیمارستان افضل پور در سال 1398“

کار عملی

□ بررسی ویتامین B12 و اسید فولیک در بیماران همودیالیزی

”بررسی سطح خونی ویتامین B12 و اسید فولیک در بیماران همودیالیزی
مراجعه کننده به بیمارستان شفا- 1398“

□ بررسی عوارض بعد از زایمان در زنانی که سزارین می شوند در مقایسه با
زنانی که زایمان طبیعی انجام می دهند در بیمارستان افضل پور

”مقایسه عوارض بعد از زایمان بدنبال سزارین با زایمان طبیعی در بیمارستان
افضلی پور 1397“

